

лювати правову базу так, щоб кошти, які отримують науково-дослідні інститути, хоча б на найближчі 10–15 років затримувалися в

установах і їх можна було б освоювати. Без цього неможливо запровадити високі технології.

**Я.С. ЯЦКІВ,
академік НАН України,
директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України**

На мою думку, українська наука сьогодні не розвивається зовсім. Її поступ гальмується багатьма причинами. Зверніть увагу на механізми тендерних закупівель — вони зтяжні і забюрократизовані. А сплата податків за землю, ПДВ і т.п.?

Інститути не можуть вижити за таких умов. Галузева наука взагалі вимирає, а без неї економічного зростання країни не забезпечимо.

Вважаю, що НАН України не може сама себе реформувати — це зробити спроможна лише інша система. А реформувати наукову систему України потрібно. Тільки так ми зможемо вижити.

Досі не прийнято важливий і необхідний закон про амністію інтелектуальної власності, створеної за участю держави. Такий закон діє в усіх провідних країнах світу. Відсутня також

система реальної оцінки результатів наукової діяльності. В державі немає єдиної системи управління розвитком наукової сфери. Постійно скорочується кількість працівників, які займаються питаннями науки у Міністерстві освіти і науки України. Якість підготовки документів цими фахівцями інколи не витримує жодної критики.

Під час обговорення Концепції розвитку наукової сфери ми отримали велику кількість відгуків і пропозицій від вищих навчальних закладів, але, на жаль, майже нічого — від НАН України. Пропозиції, які надійшли у процесі обговорення Концепції, я передаю Комітету для врахування їх у подальшій роботі. Є дуже слушні зауваження, які варто було б втілити в життя. У них висловлені міркування наукової спільноти стосовно питань розвитку науки у нашій країні.

**К.М. СИТНИК,
академік НАН України**

Хочу зауважити, що не все так добре і благополучно в Академії, як це може здаватися з виступів. У різних галузях ми відстаємо від науковців передових країн на 15–20 років. Відстаємо навіть від таких країн, як Корея, Китай чи Казахстан. У нас є прекрасні вчені, але ми не маємо умов для нормальної праці. У названих країнах умови для роботи у науковій сфері кращі чи багато робиться для того, щоб вони були кращими. Причинами нашого відставання, на мою думку, є неуввага і непова-

га до науки з боку президентів України та всіх урядів, які були за роки незалежності. Керівники радянської України значно більшу увагу приділяли науці. Нині нова владна еліта не усвідомлює надзвичайного значення науки для розвитку країни. Тому наше завдання — змінити нешанобливе ставлення до Академії на шанобливе. Держава має визнати і донести до суспільства, що наука є найважливішим чинником для подальшого прогресу країни. Це інколи декларують, але реально у цьому

напрямі нічого не робиться. Для зміни статусу Академії необхідно прийняти закон про НАН України. Нинішній склад Комітету Верховної Ради з питань науки і освіти має докласти до цього максимум зусиль.

Щорічне збільшення фінансування науки на 0,1% за нинішніх 0,4% ніколи не ліквідує відставання української науки від світової. Зокрема, закупівля приладів потребує не менше 200 млн грн цільового фінансування, адже в інститутах значна частина наукового обладнання давно застаріла.

Обов'язково потрібно протягом кількох років спорудити кілька будинків готельного типу для молодих учених. Молодь, яка розуміє ціну власного таланту, обов'язково виїжджатиме туди, де кращі умови для життя і праці, а не житиме у наших гуртожитках.

Враховуючи серйозні здобутки вітчизняних учених, їхня заробітна платня має становити від 2500 до 5000 грн. Науковці у менш розвинених країнах отримують такі зарпла-

ти, то чому наші не можуть? Уряд повинен на найближчі 2–4 роки передбачити значне підвищення базової зарплати наукових працівників. Не варто забувати і про цільове фінансування програм і гранти, оскільки талановитий учений має добре заробляти.

Національній академії наук України слід розпочати кардинальне вдосконалення принципів і форм оцінки якості та ефективності праці науковців й інститутів загалом. У цьому варто використати досвід інших країн. Зрештою необхідно припинити розмови про реорганізацію наукової сфери. Академію можуть і повинні реформувати самі вчені, і так, як вони це вміють і розуміють. Потрібно дочекатися закону про Національну академію наук України і розпочати цей процес.

Доцільно, щоб президент НАН України входив до складу уряду. Це підвищило б авторитет Академії у державі, оскільки вона проводила б експертизу рішень уряду, була би причетною до багатьох важливих процесів у державі.